

Nurmetova Shohista Erkinbayevna

Osiyo Xalqaro Universiteti

Iqtisodiyot va pedagogika fakulteti

70310301-Psixologiya magistratura

mutaxassisligi magistranti

QIZLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING ETNOPSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Annotatsiya: Mazkur maqola qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash masalasini etnopsixologik nuqtai nazardan yoritadi. Unda milliy qadriyatlar, ijtimoiy tuzilma va diniy omillarning tarbiyadagi o'zni tahlil qilinadi. Qizlarning shaxsiy xususiyatlarini shakllantirish, oilaviy rollarni o'rgatish va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga e'tibor qaratiladi. Tarbiyaviy jarayonning bolalik, o'smirlik va voyaga yetish bosqichlari o'rganilib, har bir bosqichning o'ziga xos xususiyatlari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Qizlarni tarbiyalash, oilaviy hayot, etnopsixologiya, milliy qadriyatlar, madaniy omillar, diniy ta'lim, shaxsiy rivojlanish, oilaviy rollar, kommunikativ ko'nikmalar.

Аннотация: Данная статья освещает вопрос подготовки девушек к семейной жизни с этнопсихологической точки зрения. В ней анализируется роль национальных ценностей, социальной структуры и религиозных факторов в воспитании. Особое внимание уделяется формированию личностных качеств девушек, обучению семейным ролям и развитию коммуникативных навыков. Изучены этапы воспитательного процесса в детском, подростковом и взрослом возрасте, описаны особенности каждого этапа.

Ключевые слова: Воспитание девочек, семейная жизнь, этнопсихология, национальные ценности, культурные факторы, религиозное образование, личное развитие, семейные роли, коммуникативные навыки.

Abstract: This article highlights the issue of preparing girls for family life from an ethnopsychological point of view. It analyzes the role of national values, social structure and religious factors in upbringing. Special attention is paid to the formation of girls' personal qualities, training in family roles and the development of communication skills. The stages of the educational process in childhood, adolescence, and adulthood are studied, and the characteristics of each stage are described.

Key words: Girls' upbringing, family life, ethnopsychology, national values, cultural factors, religious education, personal development, family roles, communication skills.

Kirish

Oilaviy hayot insonning shaxsiy va ijtimoiy taraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu boisdan, qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash masalasi qadimdan turli madaniyatlarda muhim tarbiyaviy vazifa sifatida e'tirof etilgan. Ushbu maqolada qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash jarayonining etnopsixologik xususiyatlari tahlil qilinadi.

Etnopsixologik Yondashuvning Ahamiyati

Etnopsixologiya insonning madaniy va milliy o'ziga xosliklarini hisobga olib, uning psixologik rivojlanishini o'rganadi. Qizlarni oilaviy hayotga tayyorlashda etnopsixologik yondashuv quyidagi omillarni hisobga oladi:

1. Milliy qadriyatlar va an'analar: Har bir xalqning o'ziga xos urf-odatlar va qadriyatlari qizlarni tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Masalan, o'zbek oilalarida qizlarni mehribonlik, sabr-toqat va mehmondo'stlik ruhida tarbiyalashga katta e'tibor beriladi.
2. Jamiyatning ijtimoiy tuzilishi: Qizning ijtimoiy roli oiladagi vazifalar bilan chambarchas bog'liq. Shu bois, uning kelajakdagi oilaviy hayotga moslashuvini ta'minlash uchun ijtimoiy ko'nikmalar shakllantiriladi.
3. Madaniy va diniy omillar: Diniy e'tiqodlar va urf-odatlar qizlarning hayotiy qadriyatlarini belgilashda muhim omil hisoblanadi. Masalan, islom dini oilaviy munosabatlarda hurmat va mas'uliyatni yuqori qadrlaydi.

Qizlarni Oilaviy Hayotga Tayyorlashning Psixologik Asoslari

Qizlarni oilaviy hayotga tayyorlashda quyidagi psixologik jarayonlarga e'tibor qaratish lozim:

1. Shaxsiy xususiyatlarni shakllantirish: Mas'uliyatli, mehribon va o'zini boshqara oladigan qizlarni tarbiyalash orqali kelajakdagi oilaviy muammolarni oldini olish mumkin.
2. Oilaviy rollarni o'rgatish: Qizlarga kelajakdagi rafiq, ona va oilaviy farzand sifatidagi rollarni tushuntirish va ularni amaliy hayotga tatbiq etishga yordam berish muhimdir.
3. Kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish: Oilada sog'lom muloqotni ta'minlash uchun qizlarda empatiya, sabr-toqat va kompromissga borish qobiliyatlari rivojlantirilishi lozim.
4. Qaror qabul qilish ko'nikmalari: Qizlarda mustaqil fikrlash va oilaviy masalalarda muvozanatli qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantirish zarur. Bu oiladagi muammolarni samarali hal etishga yordam beradi.
5. Moddiy va ma'naviy mas'uliyatni anglash: Qizlarni nafaqat oilaning moddiy ta'minoti, balki uning ma'naviy birlik va tinchligini saqlash mas'uliyatiga ham o'rgatish lozim. Bu ularni to'laqonli oilaviy hayotga tayyorlaydi.

Tarbiyaviy Jarayonning Bosqichlari

Qizlarni oilaviy hayotga tayyorlashda tarbiyaviy jarayonni quyidagi bosqichlarga ajratish mumkin:

1. Bolalik davri: Bu davrda qizlarda hurmat, mehr va boshqa odob-axloq qoidalari shakllantiriladi.
2. O'smirlik davri: O'smirlik yoshida qizlar oilaviy mas'uliyatni anglashga tayyorlanadi. Ularning shaxsiy rivojlanishi va ma'naviy tarbiyasiga e'tibor qaratiladi.
3. Voyaga yetish davri: Bu bosqichda qizlar o'zlarining oilaviy hayotdagi rolini anglaydi va kelajakdagi turmush o'rtog'i bilan sog'lom munosabatlar qurishga intiladi.
4. Amaliy tarbiya bosqichi: Ushbu bosqichda qizlar hayotiy vaziyatlarda oilaviy rollarni sinab ko'rishlari uchun imkoniyat yaratiladi. Misol uchun, ular oilaviy budjetni boshqarish, muammolarni hal qilish va mehmondo'stlik ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin.

Xulosa

Qizlarni oilaviy hayotga tayyorlashning etnopsixologik yondashuvi nafaqat milliy qadriyatlar va madaniyatga mos tarbiyaviy usullarni qo'llashni, balki shaxsiy rivojlanishni ham

ta'minlashni nazarda tutadi. Bu jarayonda ota-onalar, pedagoglar va jamiyat birgalikda ishlashi zarur. To'g'ri yondashuv kelajakda mustahkam va baxtli oilalarning shakllanishiga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova M. "Oila psixologiyasi". Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2015.
2. Saidov A. "Etnopsixologiya asoslari". Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
3. Nurmatova D. "O'smir qizlarni tarbiyalashda milliy qadriyatlar". Toshkent: Sharq, 2020.
4. G'ulomov Z. "Oilaviy hayot sirlari". Toshkent: Akademnashr, 2017.
5. Zokirova S. "Madaniyat va tarbiya omillari". Samarqand: SamDU nashriyoti, 2019.